

Návrat Salanderové

Host | 11. 10. 2010 | rubrika: recenze | strana: 75 | autor: Karolína Stehlíková

Stieg Larsson Milénium 3. *Dívka, která koplá do vosího hnízda*, přeložila Azita Haidarová, Host, Brno 2010

Třetí díl Larssonovy série Milénium s ústřední dvojicí Blomkvist — Salanderová začíná nevábně několikahodinovou operací mozku. Nelze jinak, Lisbeth je po střetu se svým otcem a robotickým bratrem v závěru předchozího dílu děravá jako řešeto. A může si gratulovat, že se jí tatínek pokusil sprovodit ze světa takovou hračkou pro děti, jako je Browning ráže 22. Však jí tahle informace spolu s kulkou uvízla v hlavě natolik pevně, aby to byla její první slova poté, co v nemocnici otevře oči.

Larsson vrací své hrdiny do hry pěkně zostra, i když Salanderovou nechá po většinu knihy uvězněnou v nemocničním pokoji. Fyzickou práci dostane na starosti nevyčerpatelný Blomkvist. Bojuje hned na třech frontách. Snaží se najít důkazy, jež by usvědčily vraha jeho přátel Daga a Mii z vraždy, která se udála ve druhém dílu. Zároveň navádí policii na stopu největšího komplotu v dějinách švédské tajné policie. Jeho třetí úkol spočívá ve snaze o očištění Salanderové, která izolovaná v nemocnici čeká na soud, protože je obviněna z nového pokusu o vraždu svého otce. Navíc vzhledem k tomu, jakou roli hraje v kauze „Zalaščenko“, je poměrně jasné, že tajná policie se pokusí zařídit, aby blázelec, v němž — jak víme z předtextové historie — strávila svá mladá léta, už nikdy neopustila. Příčinnivý Blomkvist ovšem propašuje Salanderové do nemocnice notebook Istitivě připojený k síti pomocí pravidelně napájeného mobilního telefonu umístěného v kumbálu nemocničního uklízeče. Salanderová alias Wasp zaútočí hned, jak se dostane na internet. Rozplétání složitých vztahů zabere více než pět set stran. Finále se pak opět dostaví v několika vlnách, jak jsou postupně vypointovány jednotlivé dějové linie. Pro strýčka příhodu rozehraje autor ještě několik dalších příběhů. Jedním z nich je vydírání Eriky Bergerové, z něhož se vyklube s hlavní linií nesouvisející vedlejší motiv.

I v tomto dílu dostane čtenář nahlédnout do soukromí svých oblíbenců. Jak je u Larssona zvykem, věci nejsou černobílé. Za vyrovnaností a manažerskými schopnostmi Eriky Bergerové stojí její sexuální apetit, který ji přivede do problémů. Také Blomkvistův výkon je zvýšen přísunem endorfinů v podobě rodičího se vztahu s krásnou a vypracovanou policistkou Monikou. Salanderová si kvůli zdoluhavému léčení a soudnímu procesu přijde na své až při svém výletu na Gibraltar v epilogu knihy. Emancipovaná Švédka s dvojí sexuální orientací sbalí v hotelu německého obchodníka stylem, který je snem každého muže na cestách: „Mám strašlivou chuť si s někým zašukat. Seru na to, že jsi ženatej, a o tvoje telefonní číslo nestojím.“

Ve třetím dílu trilogie dochází k proměně žánru. Z klasické detektivky se vzhledem k politickému pozadí hlavní dějové linie stává špionážní román. Vraždy, byť jich ani v tomto dílu není málo, už nejsou v centru děje. Autor si ovšem neodpustí vychytralé zneškodnění ďábelského Niedermanna, kterého si na konci podá Lisbeth Salanderová. Závěrečný souboj Davida a Goliáše v opuštěném skladu je pěknou poctou původnímu žánru.

Třetí díl se v korespondenci s anglickým titulem v češtině jmenuje *Dívka, která koplá do vosího hnízda* (The Girl who Kicked the Hornet's Nest). Švédský originál ale mluví o rozplynulém vzdušném zámku a naznačuje tak ztrátu iluzí, což je vypovídající pocit vlastně všech hrdinů posledního dílu. Škoda, že tentokrát nebyl vyslyšen originál jako v případě názvu prvního dílu (*Muži, kteří nenávidí ženy*), který naštěstí abstrahoval od bestsellerového posunu, k němuž došlo v angličtině (The Girl with the Dragon Tattoo).

Téměř současně s překladem třetího dílu přišel do českých kin také švédský film *Muži, kteří nenávidí ženy*, natočený podle prvního dílu (režie Niels Arden Oplev, 2009). Potvrďme, že se jedná o tu nejočekávanější, a tudíž poměrně nudnou adaptaci, jaká je u knihy tohoto typu možná: přináší pochopitelnou redukci děje, zploštění charakterů (Blomkvist je rozvedený vzorňák, který se na ženskou ani nepodívá!) a předvídatelnost vývoje příběhu. Scenáristé provedli takzvanou čistku, jak tento způsob adaptace (znivelizování extrémních a kontroverzních motivů a charakteristik) nazývá americký filmový historik a teoretik Robert Stam. Je to škoda, protože Larssonovu opusu by mnohem víc svědčila například temná adaptace ve stylu Andreje Tarkovského. Jenže, přiznejme si, na tu by zřejmě nepřišlo osm milionů diváků.

Špinavá hra švédských tajných služeb, která tvoří kulisu závěrečnému dílu trilogie, by se mohla zdát jako příliš silná a příliš konspirační káva. Ale pak se našinec začte v knihkupectví do knihy (mimochodem také trilogie) *Kmotr Mrázek* od investigativního novináře Jaroslava Kmenty a ustne. Kam se Larsson hrabe na českou porevoluční realitu.

Někomu může humbuk kolem Larssonových knih připomenout potterovskou mánii. Zřejmě špička ve svém žánru, řekne si nepoznamenaný čtenář. Je tu ovšem jeden nápadný rozdíl. Larsson okouznil především milovníky detektivek, Rowlingová naopak lidi, kteří nikdy předtím žádnou pořádnou fantasy nečetli.